

Slavenski dom

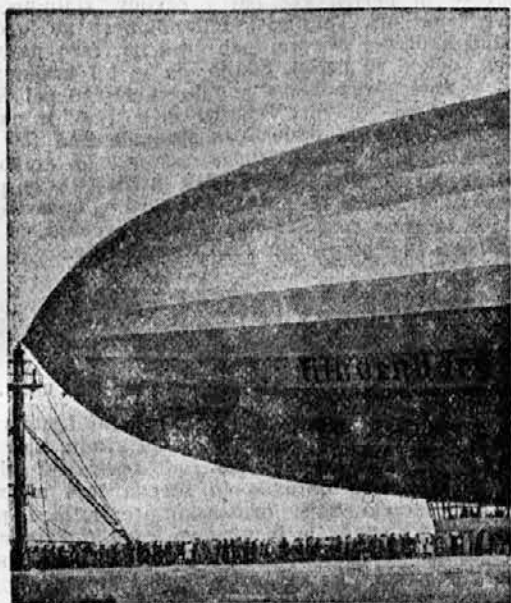
Str. 101

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Po dvanajsturni zamudi pri 21. letu čez Ocean je tik ob cilju s 100 ljudmi na krovu

Zeppelin eksplodiral nad Newyorkom

»Hindenburg«, ki ga je nočjo zadela katastrofa, ob pristajalnem stebru v Lakehurstu.

Newyork, 7. maja. o. Včeraj ob 19.15 ameriškega časa ali ob 1.15 po polnoči evropskega časa, je pri pristajanju v Lakehurstu blizu Newyorka eksplodiral nemški zrakoplov »Hindenburg«, dvojnik zrakoplova »Graf Zeppelin«, ki vzdržuje zvezo z Južno Ameriko. »Hindenburg« je topot vozil enindvajsetič čez Atlantsko morje v Newyork. Na krovu je imel 39 potnikov in 61 mož posadke. Poveljeval je zrakoplovu prvi kapitan Maks Pruss. »Hindenburg« je imel na tej progi izredno slabo vreme ter je prispel v Newyork s 12-urno zamudo.

Ko je zrakoplov priletel nad Newyork, se je spustil nizko nad mesto ter izvršil pozdravni krožni polet nad Newyorkom, nakar je kronil proti letališču Lakehurst in se začel spuščati proti stebru za pristajanje.

Katastrofa na cilju

V trenutku, ko je bil »Hindenburg« že tik ob pristajalnem stebru, je pretresla zrak strahovita eksplozija. V naslednjih sekundah so aluminijaste orjake objeli plameni. Eksplozija in ogenj, ki je takoj sledil, sta v nekaj trenutkih uničila veliki zrakoplov z gondolo vred. Po kratkih hipih se je na tla zrušilo samo goreče aluminijasto ogrodje največjega zrakoplova na svetu. »Hindenburg« je eksplodiral kakih 100 m od tal. Vsa katastrofa je potekla tako naglo, da se ljudje in tehnično osebje, ki so čakali na pristanek zrakoplova, niso mogli niti zavesti.

Ogrodje gori na tleh

Ko se je ogrodje zrakoplova zrušilo na tla, so sledile še tri nove silne eksplozije. Ogrodje je na tleh gorelo še tri ure, tako da se mu ni mogel približati nihče in niso mogli reševalni oddelki, ki so prihitali na letališče, začeti s svojim delom.

Katastrofa velikega zrakoplova je v Newyorku izzvala strahoten vtis. Deset in deset tisoč ljudi so takoj po eksploziji začeli drveti na letališče, kjer so številni policijski oddelki z veliko težavo zadrževali naval množic. Med svojci potnikov, ki so pričakovali zrakoplov zaradi zamude z veliko skrbjo, so se odigrali obupni prizori, ko so ostanki njihovih sorodnikov in znancev goreli kakor deset in metrov pred njimi, ne da bi jim mogli kaj pomagati.

61 novih potnikov zre katastrofo

Ko so se plameni malce poglobili, so reševalci mogli izpod ogródja izvleči tri trupla, ki so bila pa tako zgoljenela, da jih ni bilo mogoče prepoznati.

Na letališču v Lakehurstu je čakalo 61 potnikov, da se vrnejo v Evropo. »Hindenburg« bi moral že čez nekaj ur odleteti nazaj. Večina potnikov iz Amerike je bila namenjena na angleško kraljevo kronanje v London. Med potniki so pri nesreči nekateri ob pogledu na goreči zrakoplov bruhali v blazen jok.

Nesrečo povzročila sabotaža?

Newyork, 7. maja. o. Takoj po nesreči se je sestala preiskovalna komisija policijskih oblasti in letalskih strokovnjakov, da ugotovi, kaj je povzročilo strohotno nesrečo. Delo komisije še traja in ni še nobenega poročila o njenih ugotovitvah.

Ameriški vladni krogi menijo, da je katastrofo zakrivilo dejstvo, da je bil »Hindenburg« napolnjen z vnetljivim vodikom. Dr. Eckener je pri gradnji zahteval, naj zrakoplov napolnijo z negorljivim plinom helijem. Nemška vlada pa ni hotela dati dovoljenja za izvoz deviz, s katerimi bi Zeppelinova družba plačala helij v Ameriki, ker Nemčija nima tega plina.

Graf Zeppelin, nečak pokojnega izumitelja te vrste zrakoplovov pa je izjavil, da je eksplozijo povzročila sabotaža sovražnikov Nemčije. Do eksplozije je prišlo na zadnjem koncu zrakoplova, kjer ni nobene lahkovnetljive snovi. Celice s plinom so čisto sredi zračne ladje.

Rooseveltovo sožalje

Texas, 7. maja. o. Predsednik Združenih držav Roosevelt je takoj, ko je izvedel za grozno letalsko nesrečo, poslal nemškemu kanclerju Hitlerju ter nemški vladi izraze globokega sožalja.

London, 7. maja. o. Kapitan Lamplugh, član upravnega sveta angleške zračne zavarovalne družbe je izjavil, da je bil zrakoplov »Hindenburg« zavarovan večji del v Londonu in da je edina nevarnost, ki se je bilo treba bati bila v tem, da se ne bi zrakoplov kam zaletel.

Očividci popisuje nesrečo

Lakehurst, 7. maja. Havas poroča: Neki član posadke na letališču, ki se je tedaj, ko se je »Hin-

denburg« približeval postajališču, nahajal ravno ob stolpu, kjer naj bi zračna ladja pristala, ve povedati tole:

»Hindenburg« je bil kakih 100 m nad zemljo, ko je nastala katastrofa. Prav lepo sem opazoval potnike, ki so se z zračne ladje smejali in mahali z robcji in ki so vidno dejala izraza svojemu veselju, da so prispeli v Lakehurst. Sprednji del ladje je bil že čisto blizu. Naenkrat je nastala strašna eksplozija. Skušali smo zbežati iz jezera plamenov, ki so se blizili zemlji. Nekaj minut po eksploziji smo se vrnili na reševanje, kljub temu, da je vladala strašna vročina, ki je prihajala od zrušenega ogródja. Ko smo prišli na kraj nesreče, smo lahko potegnili izpod gorečega ogródja »Hindenburga« tri potnike, ki jih je bilo le težko indentificirati.

Strahoten vtis v Nemčiji

Berlin, 7. maja. Havas poroča: Eksplozija na zračni ladji »Hindenburg« je v uradnih in letalskih krogih v Berlinu izzvala strašno potrost. Do sedaj še niso objavili nobenega uradnega poročila. Nemške radio postaje so ravno končale svoje oddaje, ko je prišla danes jutraj vest o katastrofi »Hindenburga«. V letalskem ministrstvu so zelo rezervirani in ne marajo dati nobenih izjav. Pravijo samo, da hočejo počakati na uradno po-

ročilo ameriških letalskih oblasti. Nemški propagandni minister Gobbels je vest o katastrofi sporočil Hitlerju ravno v trenutku, ko se je ta vrnil iz Kiela. Pruss, ki je prvi poveljeval »Hindenburgu«, je imel za svetovalca poleg sebe Lehmannna, ki je že večkrat poveljeval Zeppelinom in tudi že »Hindenburgu« na njegovi poti čez Atlantski ocean.

Na novejša poročila:

Polovico potnikov rešenih?

Lakehurst, 7. maja. o. Havas poroča: Ob 20.15 so prvi člani reševalske posadke lahko že vdrli skozi steno ladje v notranjost. Bilo je videti, da ogenj popušča. Reševalci so vdrli najprej v poveljnikovo kabino, kjer so našli njegovo truplo strašno sežgano. Slišale so se še manjše eksplozije.

Lakehurst, 7. maja. Havas poroča: Ob 20.50 so nastale tri nove eksplozije na zračni ladji »Hindenburg«. »Hindenburg« še zmeraj gori.

Lakehurst, 7. maja. Havas poroča: Carinski nadzornik v Lakehurstu je izjavil, da so poleg niti izpod ruševin 37 trupel.

Lakehurst, 7. maja. AA. Havas: Ob 23 so odpeljali v bolnišnice 31 oseb izpod ruševin. Ameriško letalsko ministrstvo je istočasno objavilo, da je najmanj 48 oseb mrtvih.

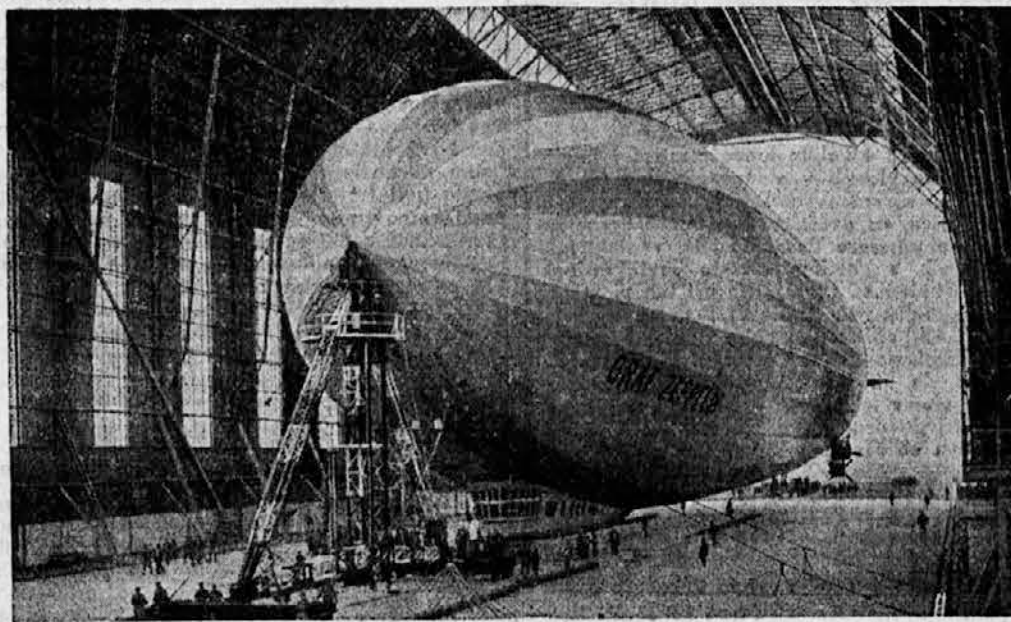
Lakehurst, 7. maja. AA. Havas: ob 22.10 po ameriškem času je zastopnik letalske družbe »Zeppelin« izjavil, da je dosedaj rešenih 50 oseb. Ob 22.20 je neki drugi zastopnik iste družbe rekel, da je rešenih 64 oseb in sicer 20 potnikov in 44 članov posadke. Ob 22.50 je bilo javljeno, da je bilo rešenih 30 ali 40 oseb.

Kako je bil zgrajen »Hindenburg«

Frankfurt a. M., 7. maja. Ponesrečeni zrakoplov »Hindenburg« je bil najmodernejši in največji zrakoplov iz vrste zeppelinov. Imel je štiri motorje na težka olja, vsak motor je imel 1000 PH moči. Motorji so za en polet potrebovali 4 do 5.000

kilogramov gorilnega olja. Preračunana trgovska in tudi izpolnjena brzina je znašala povprečno 150 kilometrov na uro. Vožnja iz Frankfurta do Lakehursta je trajala povprečno dva in pol dneva.

Potniške kabine so imele prostora za 50 pot-

»Hindenburg« dvojnik »Graf Zeppelin«, ki je zgrajen natanko tako kakor »Hindenburg«, v lopi v Friedrichshafenu.

Anarhistični upor tudi v Madridu

Saint Jean de Luz, 7. maja. (DNB) Radijska postaja revolucionarne mladine v Madridu poroča, da je tudi madridska anarhistična mladina sklenila začeti revolucijo proti komunistični diktaturi v Madridu.

Anarhosindikalistična radijska postaja v Barceloni poroča, da je boj anarhistov proti vladnim četam trajal še vso noč. Zdi se, da anarhisti še zmeraj obvladujejo položaj v Barceloni. Po vseh ulicah leže trupla ubitih, ker zaradi neprestanih bojov ne morejo pobrati mrtličev.

Filmska stavka v Hollywoodu traja še dalje. Stavkujoči so pred dvema dnevoma z revolverji in noži v rokah napadli največje lepote salone v mestu in razbili vso opremo. Te salone so obiskovale bogatejše filmske zvezde, ki se stavki ne marajo pridružiti.

Perpignan, 7. maja. AA. Havas. Po vesteh iz Španije se katalonska anarhistična federacija še ni vdala. Ne mara poslušati pozivov katalonske vlade in teče kri še v predmestjih in vaseh okoli Barcelone. Tako so v Figuerasu in Lasunceri večerj anarhisti zapodili policojo in carinsko stražo. Izve se še, da je iberska anarhistična zveza zahtevala od vlade, da naj v 24 urah razpusti svoje napadalne oddelke, ker bodo sicer sami s silo napravili red tako, kakor so to razložili v svojih zahtevah.

Nemški delovni minister Seldte obišče Dunaj na povabilo Nemške akademije za gradbeno raziskavanje in bo tam predaval o gradnji ter financiranju nemških državnih avtomobilskih cest. Najbrž pa se njegov obisk ne bo omejil samo na taka strokovna predavanja.

nikov. Bile so nameščene v treh nadstropjih nad gondolo. Kabine so bile izredno moderno urejene ter opremljene z razkošjem. Imele so toplo in mrzlo vodo, zrakoplov je imel tudi jedilnico ter kadilni salon. Cena vožnje v Severno Ameriko je znašala 1000 mark, za Južno Ameriko 1500 mark.

S »Hindenburgom« je nemško letalstvo izgubilo svoj najboljši in najmodernejši zrakoplov. Zdaj ima na razpolago samo še zrakoplov »Graf Zeppelin«, ki je star že 10 let. Novo zračno ladjo natanko po vzoru zgorajlega »Hindenburga« šele grade v delavnici zeppelinov v Friedrichshafenu.

Zračna ladja LZ 129 je bila zgrajena leta 1932 v Friedrichshafenu. Dolga je bila 248 m, premer pa je znašal 41 m. Zgrajen je bil iz aluminija. Prostornina za plin je znašala 290.000 m³ in bi ga morali polniti s helijem. Ker pa je bilo to predrago, ga niso več polnili s helijem.

Dr. Eckener o vzrokih katastrofe

Graz, 7. maja. o. Dr. Hugo Eckener, ravnatelj zeppelinovskih delavnic in bivši poveljnik zrakoplova »Zeppelin«, ki živi zdaj v Gradcu, je izjavil časnikařem, da je za katastrofo izvedel takoj. Po njegovem je zdaj še nemogoče predložiti si natančno vzroke in pa podrobnosti katastrofe. Po njegovem mišljenju je po tej nesreči najino potrebno, da nehajo zrakoplove polniti z ogljikom in uporabljati za to helij. To stališče je on že od začetka zastopal. Nesreča se je pripetila po njegovem mnenju skoraj gotovo zaradi tega, ker je bil »Hindenburg« napolnjen z vnetljivim vodikom.

Vesti 7. maja

Predsednik avstrijske republike prof. Miklas se je predinočnim s svojim spremstvom vrnil z državnega obiska v Budimpešti. Avstrijski listi pišejo, da je obisk prinesel lepe uspehe, ki se bodo pokazali v bodočnosti.

Češkoslovaški ministrski predsednik dr. Hodža je odpotoval v London, kjer bo zastopal predsednika dr. Beneša pri svečanosti kronanja.

Ljudski radijski sprejemnik v Italiji se bo imenoval »Radiobalilač«. Bo to tricevni aparat, namenjen najširšim slojem in ga bo moči plačati v 18 obrokih po 24 lir. Torej bo veljal v našem denarju nekaj nad 1000 Din.

Možnost sporazuma med Anglijo in Japonsko si obetajo angleški politiki od izida zadnjih japonskih volitev. Anglija bi bila pripravljena priznati Japoncem izjemne prednosti glede gospodarskega in političnega izkoriščanja Kitajske.

Wilsonovo nagrado za zasluge pri izboljšanju mednarodnih odnosov je dobil letos Norman Davis, Rooseveltov gospodarski svetovalec in zastopnik.

50 mrtvih je bilo pri strahoviti eksploziji v turških tovarnah za strelivo blizu Ankare. V tovarnah je zaradi kratkega stika nastal požar, kateremu so sledile eksplozije v skladiščih. Natančnih podatkov o številu ranjenih še ni.

Bolgarska vojska je dobila nove zastave včeraj, ko so praznovali Jurjevo. Pri tej priliki so priredili velike vojaške parade.

385 hiš je uničil požar v egiptovskem mestu Bukasuada. Pri požaru je bilo precej mrtvih in ranjenih.

47 inozemskih ladij so lastniki prepisali na angleški ladijski register, da bodo lahko vozile pod angleško zastavo, predvsem v španskih vodah. Te podatke je dal poslanski zbornici trgovinski minister Runciman.

Za nabavo obleke potrebnim invalidom je določil avstrijski socialni minister dr. Resch 60.000 šilingov, kar priča, da znajo drugod za vojne žrtve vsaj malo bolje skrbeti kakor pri nas.

Velika politična debata se prične danes v francoski zbornici, kjer bo opozicija napadla Blumovo vlado zaradi neuspehov francoske zunanje politike in pa zaradi odgoditve svetovne razstave, s čimer je francoski ugled dobil hud udarec.

Zlato maršalsko palico je predvčerajšnjim dobil angleški kralj Jurij v prisotnosti šestih maršalov angleške vojske. Na palici je urezan dan kraljevega kronanja.

Angleško potniško letalo so obstreljevali španski nacionalisti s streljanimi, ko je letelo čez balearski otok Minorco. V letalu je bilo sedem potnikov.

180 milijonov dolarjev za gradnjo pomožnih bojnih ladij je določila mornariška komisija v ameriški poslanski zbornici.

Japonska vlada bo razpustila novo zbornico, če ne bo dobila pri prvi seji zaupnice. To je izjavil admiral Godo, minister za trgovino in industrijo.

Letalski tekmi čez Atlantsko morje ob desetletnici Lindbergovega poleta nasprotujejo ameriški letalski minister in mornariški krogi, češ, da ni jamstva za skrbno in uspešno pripravo te tekme.

Drugi veliki sprejem na angleškem dvoru je bil sinoči in so kralju ter kraljici predstavili 200 mladih dam iz angleške aristokracije.

Kakor svoje sinove nas je objel Stalin, tako izjavljajo odposlanci španskih komunistov, ki so pred dvema dnevoma prišli v Moskvo in so jih po poročilih moskovskih listov sprejeli z največjim navdušenjem.

Zvezo med Marseilleom in Odeso so vzpostavili po več kakor 20 letih. Prvi francoski parnik, ki je peljal v Odeso, je »Theophile Gauthier«. Pomorska zveza med Francijo in Sovjetsko Rusijo naj bo dokaz tesnega prijateljstva med Francijo in Sovjeti.

Za izpopolnitev slov. univerze po vrstnem načrtu v treh etapah

Ljubljana, 7. maja.

Akademsko mladina vodi že več let borbo za okrepitev in razširitev naše najvišje kulturne ustanove, univerze. Po prevaru smo jo prejeli, nastanili jo, kjer je bilo mogoče in smo bili veseli. Za kar je bilo preje treba hoditi v Gradec, na Dunaj itd., smo imeli sedaj doma. To je bilo skoraj težko verjetno za tiste čase in zato ni čuda, če smo plaval v slepem ponosu in brezskrbnosti, iz katere nismo vseh deset let opazili, kako revna in nezadostna je naša univerza v Ljubljani. Bili smo mneneja, da imamo vse, skoraj preveč, a smo imeli tako malo. Velikega nismo bili vajeni, zato nam je bila vsaka malenkost — monumentum in epoha. Naša zadovoljnost je ob vsaki priliki narasla do višine, s katere ni bilo mogoče videti še tako velikih potreb. Šele polpretekla doba, ki je začela stegovati roko po naši slovenski univerzi, nas je predramila. Začeli smo natančneje ogledovati njen položaj. Iskali smo vzrokov, razlogov. Šli smo globlje, pogledali na širje, tehtali namene, ugotavljali pomene za kulturo, znanost, narod sploh. Vso težo revščine smo začutili šele ob misli, kaj če univerze več ne bi bilo! Kako hitro zajadramo v lagodnost in zaspišmo z odprtimi očmi, dokler se pod nami ne zamaja. Skrajni čas je, da smo budni, predno nas kaj doleti. Pravico imamo, da, a moramo si jo znati nad sabo uresničevati!

Pred oči nam je porast univerze v Zagrebu, pomnožitev njenih fakultet, postavitev zgradb za nje, za institute in oddelke. Univerza v Beogradu je dosegla v zadnjem desetletju razvoj, kakor ga beleži malokatera tovrstna institucija v Evropi. Njen napredek je bil nagel in v velikih dimenzijah. Poslopja so se dvigala brez presledkov drugo za drugim ter so po svoji širokopoteznosti in velikosti prestolnici v ponos. Privoščimo, da se gradi v Beogradu in Zagrebu, a opravičeno pričakujemo, da se sorazmerno zida tudi pri nas. V naglem tempu gradbenega razmaha obeh univerz se za njuno posestrimo v Ljubljani ni premaknil kamen, ne položila opeka. Naša univerza je obsedela v tujih poslopih, provizorijih in podstrešnih sobicah — in tu sedi še danes — najvišji kulturni in znanstveni forum slovenskega naroda. To nas, akademsko mladino boli, v tem čutimo zapostavljenost in ponižanje, ki nas reže v globino srca in okrutno podira vse nade naših prednikov, ki so jih ti gojili do ustvaritve današnjih razmer. Akademsko mladina zahteva — in tej zahtevi naj se pridruži vsa Slovenija — da se Aleksandrovi univerzi v Ljubljani odmerja delež, ki ji grel Nič več. Za svojo rast in vseh petnajst let prešla niti dinarja, a sedaj se ji odkazujejo postavke, ki niso v nikakem sorazmerju s tem, kar se je v letošnjih amandmanih zagotovilo univerzi v Zagrebu in v rednem proračunu univerzi v Beogradu, vključno temu, da je bil razvoj univerze v Ljubljani vso dobo od prevaru na mrtvi točki in bi se to žalostno dejstvo moralo že enkrat začeti upoštevati. Z gradnjo univerzitetne knjižnice je bil lanski jeseni šele podan začetek — to je, po sedemnajstih letih njenega obstoja se je prvič za njo zasedla lopata!

Akademsko mladina se bori za potrebe naše univerze po za to ustanovljenem forumu — Akademski akciji za izpopolnitev univerze. Njeno delo za univerzo je bilo letos široko razpredeno, sistematično, vse potrebe obsegajoče in agilno izvajano. Letošnji odbor je vse poskusil, da se oddolži nalogam svoje poslovne dobe. Z javnim manifestacijskim zborovanjem, ki se je vršilo sredi zime, s tremi delegacijami v Beogradu in drugimi nešteti koraki, ki jih je odbor podvzemal, je dosegel primerne odmeve kakor v javnosti tako na merodajnih mestih v Ljubljani in Beogradu. Z enako vneto vrši svoje delo naprej.

V področje delovanja Akademске akcije spadajo vse potrebe naše univerze, vseh fakultet in oddelkov. Najbolj pereče je pomanjkanje prostorov. Zato sedaj dominira v delovanju AA tovrstna skrb in njej odgovarjajoče delo: postavitev zgradb inštitutov in fakultet. Za vse naenkrat se poslopja ne morejo graditi, ker na enkratno dobavo tolikih kreditov ni misliti, zato si je Akademsko akcija osvojila vrstni načrt — vrstni red, po katerem bodo dobivali inštituti in fakultete svoja poslopja. Pri vrstnem sestavu se je Akcija ozirala na velikost potrebe posameznih fakultet po novih zgradbah.

Vrstni načrt

predvideva tri glavne etape dokončne izgraditve naše univerze:

I. Tehniška fakulteta: kemični inštitut, hidrotehnični laboratorij, rudarski oddelke, strojni, elektrotehniški in fizikalni inštitut.

II. Medicinska fakulteta: klinika — s predhodno dopolnitvijo medicinske fakultete od štirih sedanjih semestrov na deset.

III. Centralno poslopje, filozofska fakulteta, juridična fakulteta.

Prva točka v prvi etapi (kemični inštitut) je dosežena s postavko 2 mil. Din v letošnjem finančnem zakonu.

Prva etapa predstavlja izgraditev tehnike. Inštituti kot taki že itak obstojajo, a se nabijajo v prostorni mizeriji. Hidrotehnični inštitut n. pr. predstavlja dve podstrešni sobici, kemičnega realne kleti in hodniki, kjer se dva ne smeta srečati, ker ne moreta mimo. Prostorji sami so nehijski, vlažni in zatohli, prava zalega jetike in revmatizma. Temu je treba najprej od pomoči. Za tehniko kot prvo etako govorijo tri razlogi:

1. zdravstveni, ker obstoj sedanjega stanja predstavlja kulturni škandal prve vrste,
2. da se obstoječim inštitutom pripravi dostojno mesto za njihovo znanstveno delovanje in razmah,
3. da se inštituti čimprej priklenejo na odgovarjajoča lastna poslopja, ki bodo nudila precejšnjo garancijo za njihov stalen obstoj v Ljubljani,
4. ker so za navedene inštitute vsaj nekatere že izdelani načrti in sestavljeni proračuni. Za hidrotehnični laboratorij je ta material pripravljen že tri leta, načrti odobreni od banovine, zavrnjeni od gradbenega ministrstva, popravljani, zopet poslani v Beograd in sedaj od istega ministrstva končno odobreni, o čemer je dobila obvestilo tudi že univerzitetna oblast.

Sedaj forsirati nekaj drugega, je zapravljanje v te svrhe nakopičenega delovnega materiala, časa in smotnosti. Zato je prva in največja naloga Akademске akcije in vseh merodajnih činiteljev, da se inštituti tehniške fakultete spravijo čimprej pod streho.

Druga etapa — klinika. Zgraditev bolnišnice z vsemi oddelki, ki naj ustreza vsem potrebam ljudskega zdravja in študirajočega narasčaja, predstavlja velike priprave. Pogoj za graditev kliničnih zgradb je načelno priznanje popolno medicinske fakultete v Ljubljani. Dosedaj legalno obstoječim štirim semestrom je treba pridružiti še ostale. Popolna medicinska fakulteta predstavlja deset semestrov.

Medtem se bo treba resno lotiti dela za izdelavo načrtov, idejnih in detajlnih ter sestave proračunov. Nato mora nastopiti edinstvo glede prostora,

ra, kjer naj klinika stoji in načrtov. Pri tem so navadno težave, kakor se je to občutno pokazalo pri delu za univerzitetno knjižnico. V tem mora nastopiti zboljšanje, posebno če gre za uresničitev tako pomembne zahteve kot je klinika — zdravje slovenskega naroda. Tu mora stopiti v ozadje ljubosumje i kaprice, drugače lahko izgubimo še to, kar bi se nam sicer posrečilo ujeti.

Ce bodo vse te priprave izvršene tekom enega leta bo zabeležen velik domač uspeh. Uresničitev druge etape bo zahtevala posebnih vztrajnosti in žrtev.

Tretja etapa — centralno univerzitetno poslopje in zgradbe za ostale fakultete. Problem je tukaj še večji in bo edinstvo še težja, predvsem kar se tiče mesta, kjer naj centralno poslopje stoji. Težišče mnenj se nagiblje na sedanjim prostor. Za tega govorijo manjše finančne zahteve, ki bi se z adaptacijo poslopij med sedanjim univerzo in novo knjižnico dale izvesti, neposredna sosesčina omejenen knjižnice, bližina tehnike in centrum mesta. Ta zadeva je kot nalašč za našo rešeto, ki jo Ljubljana tako rada vrti. Moral se bo doseči konkreten sklep, pri katerem obstanemo in se ne premaknemo niti za ped! V vsak tak voz je treba vpreči zdravo pamet, voljo pa ukloniti, četudi se bo kdo čutil prizadetega, da ne bomo zastoj zgubljali časa in energije.

Vrstni načrt, ki predvideva izgraditev univerze

Velefilm iz dobe francoske revolucije po nesmrtnem delu Charlesa Dickensa

V SENCI GILJOTINE

v glavni vlogi

Ronald Colman

Premiera v soboto, dne 8. t. m. v kinu UNION-u

Misli ob koncertu B. Arniča

(Nadaljevanje.)

Za Arničev razvoj, o katerem sem govoril zgoraj, se mi zde najznačilnejše tri smeri, v katerih je ta razvoj posebno očividno. Prvič je opaziti izrazit napredek v izbiri izraznih sredstev: od preproste diatonike, ki večinoma prevladuje v »Uverturi« stori Arnič precejšen korak do razgibanosti in pisane hromatike »Dumec«, ki je zaenkrat bolj prepojila sozvočja v harmonskem smislu kakor melodične elemente same sebi. Obenem s tem se je razvila tudi instrumentacija v smeri večje barvitosti; pri nekaterih mestih »Dumec« naravnost frapira njena izbrusnost, dasi v celoti ni povsod enako odtehtana in ekonomska. Tretji in najvažnejši Arničev napredek za leži v razpletu širokih form. S stališča kompozitorne tehnike je gotovo med najtežjimi problemi ta, kako ohraniti kljub vsej razgibanosti in pestrosti daljše forme njeno enotnost; pa to ni samo vprašanje kompozitorne tehnike, tu morata vzajemno in v enaki meri edelovati muzikalni instinkt in intelekt. To ravnotežje med tema dvema elementoma je Arnič pri »Dumcu« bolje dosegel kot v svojih prejšnjih delih. Zato bi s tega stališča imenoval njegovo »Simfonično rapsojido« ali njegovo »Simfonijo vstajenja«.

Troperesna vlomilska deteljica

Maribor, 7. maja.

Pred malim senatom tukajšnjega okrožnega sodišča se zagovarja danes troperesna deteljica, ki je svojočasno zadajala mariborski policiji obilo oprakov in skrbi. So to 25-letni delavec Ivan Vauda iz Pobrežja, 21-letni delavec Šajtelger Ivan iz Vojašniške ulice 11 ter 26-letni Leopold Fink iz Zidovske ulice 14. Vsi trije so priznani delomrzneži in tatuni, ki so se združili skupaj v majhno gangstersko skupino ter skupaj izvrševali dokaj časa v Mariboru in okolici svoje tatinske in vlomilske podvige. Svoje shajališče so imeli pri Šajtelgerovi materi, kjer je bilo pravo zbirališče postopcev, ki so hoteli živeti na lahek način. Tu so se dogovarjali najprej za vlom v skladišče čevljarstva mojstra Alojza Benka na Slomskovem trgu, iz katerega so odnesli 4 velike lonce masti ter jo prodali. Potem so vlomili v stanovanje Breznik Marije, v jedilno shrambo gostilne Vlahovič, v gostilno Ante Zoriča, na dvorišče Gustava Scherbauma, v gostilniške prostore Časar Marije, v stanovanje Jelke Ogrizek, v gostilno »Mesto Trst« in neko gostilno v Studencih. Plen je bil pri teh vlomilskih pohodih najrazličnejši. Zadovaljili so se z jestvinami, s plačci, obleko, konjsko odejo, gramofonskimi ploščami, pa tudi z gotovino. Plašče so dali v barvarno, da jih lastniki ne bi več prepoznali. Tatvine in vlome le deloma priznavajo, v glavnem pa valijo krivdo drug na drugega.

Razprava ob času poročila še traja.

Kamnik

Kamnik, 6. maja.

Izredno srečo je imel v eredu Vrhovnik Anton, iz Tunjice pri Kamniku. Med potjo, ko je šel skozi Zapriške gozdove v mesto, je našel tri skupaj zrasle gobe (pšeničnike), ki so tehtale 85 dkg. Opekline po obrazu je dobil v sredo popoldne pri izvrševanju svoje zlatarske in pasarske obrti g. Ant. Peterlin na Suti. Pri popravilu nekega starinskega predmeta mu je nenadoma puhnil v obraz plamen samovara na špirt. Zaradi hudih opeklin je moral iskati zdravniško pomoč. K sreči je imel očala in so oči ostale nepoškodovane.

Tat s čarodejnim praškom

Kresnice, 6. maja.

Po tukajšnjih hribih za Savo se je nedavno potikal starejši možakar, ki je prodajal zdravilna zelišča. Ponujal je tudi neki prašek kot zdravilo za živino: posebno za krave, ako ni kaj prav pri molži. Mož je dejal, da zna take napake odpraviti in da ima pri sebi neko čarodejno mazilo. Ljudem je kvasil, da je v zvezi z duhovi; zato so mu znane velike reči, ki se bodo že zgodile, ne sme pa o njih govoriti. Ako je treba, lahko izgine kot prikazen. Ker se je delal silno pobožnega, mu ni nihče pripisoval kakega slabega namena. Iz hiše, kjer je prenočil, pa je neznanec res izginil, še preden se je zdanilo. Z njim so izginili tudi razni predmeti. Kdaj in kje se bo namisljeni čarovnik spet pojavil, ne vemo; zato naj bo ljudstvo pozorno na vsako tako tujo osebo.

v treh etapah, si je odbor AA osvojil na podlagi tehtnih ugotovitev in preračunanih možnosti čimprejše uresničitve. Z dosego prve zahteve (kemični inst.) je bil afirmiran. Vsaka potreba v njem je bila pretehtana in ogledana od vseh strani, predno je bila izvršena tozadevna konkluzija. To je pot, ki si jo je odbor AA izbral že meseca januarja t. l., in je realna, brez iluzij ter pelje po trdnih tleh najboljših možnosti čimprejše realizacije vseh zahtev.

Akademsko akcija in z njo vsa akademsko mladina poziva vso našo kulturno in gospodarsko javnost, da jo podpira v njenih borbah in delu. Popolna univerza predstavlja najvišje kulturno žarišče in podlago uspešnemu gospodarskemu razvoju. Je os, okoli katere se v svojem jedru vrti vse kulturno in gospodarsko udeleževanje naroda. V boju za njo je zato potrebno sodelovanje vseh vej in panog javnega življenja. Akademsko akcija usmerja gonilne sile želja in hotenja akademske mladine, jih formulira in prednaša na merodajnih mestih. Temu toku naj se pridružio tokovi enakih želja in enakega hotenja iz čimveč področij našega vsestranskega javnega, kulturnega in gospodarskega življenja. Naj ta tok postane veletok, reka naše skupne volje po uresničitvi naših upravičenih zahtev. Ker — ena misel, misel vseh — svetlejša bo. Ena volja, volja vseh — krepkejša bo. Ena zahteva, zahteva vseh — izpolnila se bo, ker bo mogočna kot orkan, ki ga poganja mlada moč v združitvi vseh. Pravica pa ji bo v bodrilu, da ne klone.

Za popolno Aleksandrovo univerzo — to naj bo odslej naše skupno geslo, in v boju za njo naj ne bo nihče od strani! To nam vleva dolžnost.

Akademsko akcija
za izpopolnitev univerze.

Filmi

»Juanita« (Kino Matica). Sodili bi, da so hoteli Francozi s tem filmom ustvariti nov tip opere, svojstven po zamisli, igri, vsebini in okolju. Res, da si režiser pri tem ni izposajal rekvizitov iz operetne shrambe, vendar pa se z novo zamisljo kvaliteto ni premaknil višje. Prva neveselo je dolgočasje, ki se vleče skozi ves film. To je zaradi raztegnjenosti in ohlapne graditve dejanja, še bolj pa zaradi čudnih ljudi, ki se gnetejo v igri. Vsi kar nekam vise v zraku in ne povedo, zakaj so v igri sploh potrebni in zakaj delajo to, kar vidimo. Kot cigani so preveč parketni ljudje, ki se jim v igri prosta zabava nič ne prilaga. Pač pa so v filmu lepi koncertni deli in slika. Če bi igralci sami ne čutili praznine svojih besed, bi najbrže igrali še boljše. Čeprav ne moremo reči, da so igrali slabo.

Tatovi neumorno na delu

Moravče, 6. maja.

Tatvine se dogajajo pri nas kar po vrsti teden za tednom. Tako je bilo nedavno pokradeno posestniku Ribiču na Gričih pri Moravčah, ko so domači delali na polju. Tat je zlezal skozi okno v sobo, kjer je vse prebrskal. Stikal je očito za denarjem. Ker ga ni našel, je pobral nekaj boljše obleke in perila, več parov čevljev, zlatino in dve žepni uri. Tatu so videli nekateri, ki so odhajal s precej rejenim nahrbtnikom, niso pa vedeli, odkod je prišel. Sodijo, da je bil maskiran. — V noči istega dneva je bilo vlomljeno pri Kumerniku na Hudeju. Vlomilci so odtrgali iz okna železne križe in odnesli iz shrambe nad 30 kg masti, nekaj prekajenega mesa in mnogo kuhinjske posode. Škoda obeh prizadetih gospodarjev je precej občutna. Ljudje so v upravičeni skrbi za svoje bomo imetje in komaj čakajo, da bi tatinska sodrga prejela zaslužno plačilo.

Žalostno jurjevanje pri postrežkovih

Ljubljana, 7. maja.

Morda je dejstvo, da je bila večeraj Ljubljana precej mirna razen proti večeru na gradu, kjer je bilo jurjevanje, in da zato tudi postrežki niso imeli kaj prida opravka in seveda tudi ne za službo, izzvalo hujski družinski preprič med postrežkom Kastelicem in njegovo ženo, ki stanujeta v Mostah. Vsekakor pa je žalostna resnica, da sta se ta dva sprla, pa naj že bo vzrok kakršenkoli, in da je v tem prekanju pela tudi pest. Kastelic je svojo ženo močno rani na glavi tako, da je morala iskati zdravniške pomoči in so jo takoj prepeljali v ljubljansko splošno bolnišnico, kjer so jo obvezali in je sedaj že izven nevarnosti.

Filip Uratnik:

Najtežji primer tuberkuloznega obolenja

Že večkrat sem skušal obrniti pažnjo javnosti na naslednji najtežji primer tuberkuloznega obolenja.

Delavec, rodbinski oče in vzdrževatelj rodbine ali delavec samec boleha na tuberkulozi.

Njegova bolezen je dolgotrajna. Pri delavskem zavarovanju mu je potekla zavarovalna doba. Iz bolnišnice so ga odpustili. K težki bolezni se je pridružila še brezposelnost. Skrb za vsakdanji kruh ga sili, da se peha okrog za podporami, ki so pa docela neredne in nezadostne, tako da je treba nabirati sredstva za preživljanje od hiše do hiše.

Bolnik s čisto odprto tuberkulozo raznaša tako svojo nalezljivo bolezen od hiše do hiše.

Nič bolje ni, če si mora poiskati dela bolnik, ki ni za to sposoben.

Na ta najtežji primer tuberkuloznega obolenja opozarjam ob priliki letošnjega protituberkuloznega dne ponovno. To pa zato, ker je nastopil nov moment, ki omogoča, da se zajezi to zlo, ako bo v naši delavski javnosti in pri našem delavskem zavarovanju dovolj razumevanja za to.

Od septembra t. l. naprej se bo pobiral pri nas prispevek za delavsko zavarovanje zoper onemoglost. Največ 6% tega prispevka (to je za Slovenijo okrog 1.2 milijona Din letno), se lahko steka v poseben fond, iz katerega se lahko dajejo iz posebnega ozira vrednim onemoglim podporam, tako, še predno poteče karenčni rok za to zavarovanje. Mislimo, da je treba imeti pred oči najtežja dolgotrajna obolenja, med njimi pa v prvi vrsti dolgotrajna tuberkulozna obolenja.

O tem ima odločiti ravnanje Srednjega urada za zavarovanje delavcev.

Njegova naloga, zlasti pa naloga delavskih zastopnikov v njem, je da mislijo na ta najtežji primer tuberkuloznega obolenja.

Prosvetno društvo Ljubljana-mesto. Drevi ob 8 je šmarnična pobožnost v kapeli Vzajemne zavarovalnice. Po šmarnicah je v društveni sobi sestanek športnega odseka.

perila z dvorišča. Takoj ko obvestili mestno policijo, ki je skoro izsledila oba tatova, ki sta imela še vso ukradeno blago pri sebi, tako da oo. minoriti ne trpijo nikake škoda. Sama tatova pa sta morala v zapore.

Ptuj

Ptuj, 6. maja.

Drzni tatovi. Pred nekaj dnevi sta dva možakarja prišla k oo. minoritom v tukajšnji samostan in prosila v vbojame. Seveda so jih tam obilno pogostili. Gotovo jim je to bilo preveliko, kajti kmalu po njihovem odhodu so oo. minoriti opazili, da so bili okradeni. Zmanjkalo jim je precej

Noč s cesarjem

Režija: Erich Engel.

V glavni vlogi: Jenny Jugo, Richard Romanowski, Friedrich Benfer, Hans Zesch-Ballot.

Veseli in duhoviti film iz dobe velikega Napoleona.

Premiera v kinu Matici v soboto, dne 8. maja

Kamen'e se je zrušilo nad pastirji

Enega na mestu ubilo, drugega težko poškodovalo

Kamnik, 6. maja.

V sredo popoldne se je pripetila v Šmartnem pri Tuhinjski dolini zopet nenavadna nesreča. Na nekem travniku ob Šmartnem je paslo več pastirjev živino. Ves popoldne jim je po malem nagajal dež, okrog 11. pa se je nenadoma vtila silna ploha, da so morali mladi pastirski iskati zatišja v bližnjem kamnolomu. Naenkrat se v kamnolomu sproži kamenje, da je precejšnja skala padla enemu med njimi, 8letnemu pastirju, s tako močjo na glavo, da je obležal na mestu mrtve. Drugega njegovega tovariša, 6letnega Šlaparja Pavleta, je ob-

sulo kamenje, da je dobil tudi težke poškodbe po glavi in levi roki.

Na klise ostalih tovarišev, ki so bili popolnoma zbegani, so prihiteli v bližini stanujoči ljudje, ki so spravili mlađega mrtveca takoj na njegov dom, drugega težko ranjenega dečka pa so svoji z voznikom prepeljali v Kamnik k zdravniku, gošpodu dr. Pucelj, ki mu je nudil prvo pomoč in ga potrebno obvezal, naka je odredil prevoz v ljubljansko bolnišnico.

Ta tragični primer je žalostno odjeknil po vsej tuhinjski dolini. Res nihče ne ve kdaj, kako in kje ga čaka smrt.

Za Binkošti na Grossglockner (Heiligenblut).
Smučarski izlet »Putnika« z udobnim avtokarom.
Cena le 270 Din. Vse informacije in takojšnje prijave pri »Putniku«. Izkoristite redko ugodno priliko!

Človek, ki je visok 2.42 metra

Človek, ki se piše Walt Messinger in ki je pač nekaj posebnega že zato, ker je visok nič manj kot 2.42 m, takole pripoveduje o sebi in o svojem življenju:

»V Parizu in v Hamburgu sem bil nekoč skupaj z italijanskim boksarjem Carnero, ki ga splošno ljudje smatrajo za precejšnjega velikan. Toda ta se mi zdi še vedno kot pritlikavec in mi seže komaj do ramen. Jaz sem visok 2.42 m, številka mojih čevljev pa je 58. Nisem koščen, kakor navadno vsi drugi velikani, pač pa postaven človek širokih pleč, krepkih prsi, zaradi česar imam tudi precej močan glas. Zaradi teh svojih lastnosti moram biti tudi skrajno previden. Če bi n. pr. kakšno stvar kje izmaknil, bi me prav gotovo takoj prijeli, kajti med množico se je takšnemu velikanu le težko pomešati.

Samo enkrat sem se pretepal

Čeprav moje mišice niso kar tako, vendar sem se v svojem življenju samo enkrat z nekom spoprijel. To je bilo v nekem filmskem gledališču. Moja je sedel za mano, je neprestano vpil, naj se vsedem. Ne vem kolikokrat sem mu povedal, da vendar že sedim. Seveda on tega ni hotel verjeti. Kar naprej je kričal in me celo že vlekla za suknjič. Celo to je vpil vpricho polne dvorane ljudi, da sem lažnivec. Tako je moralo priti do pretepa. Bilo je vse drobnost okoli nju. Dve mesečni plači sem moral žrtvovati za to, kar sem tedaj v tej kinodvorani razbil. To pa me je seveda tudi izučilo. Od tedaj naprej sedim v kinu in pri gledaliških predstavah vedno v zadnji vrsti. Drugače me tudi sploh ne puste k predstavi. Ko tako sedim vedno v zadnji vrsti, se pač nihče ne ozira na to, da sem tudi — kratkoviden.

Težko je najti primeren poklic

Spomnil sem se prej na Carnero... Bilo mi je zelo težko, da bi dobil sebi primeren poklic. Tako sem se odločil za šport. Nameraval sem postati boksaar. S tem poslom sem pričel že tedaj, ko sem bil še dijak. Moral pa sem s tem športom kmalu prenehati. Kadar smo se vadili v boksanju, me je moj nasprotnik, ki mi je navadno segel komaj do prsi, vedno silovito suval v trebuh, ko višje sploh ni mogel doseči. Nekoč bi bil kmalu na mestu obležal, tako me je nekoč udaril v želodec. Tako sem moral prenehati s tem poslom. Skoro prav enake nevednosti so se mi dogajale tudi pri športu druge vrste. Moji tekmeči so bili premajhni ali pa sem bil jaz prevelik.

Sicer pa ni bogve kaj prijetno biti velikan. Res, pred takšnim velikanom imajo ljudje malo več ozira. Imaš tudi možnost, da se kažeš ljudem kot neka posebnost. Za to dobiš celo denar. To naj bi bile — če se lahko tako reče — neke dobre strani, ki se jih velikan lahko poslužuje. Je pa na drugi strani tudi toliko in toliko slabih. Skoro pri vsakem koraku nekaj ne gre v račun. Tudi tole n. pr. ni prav posebno ugodno: Poleti je »tu gor« pri meni še nekoliko bolj vroče, kakor pa v višini, do katere sežejo navadni ljudje. Pozimi pa seveda tudi bolj mraz. Če je kdo takle velikan in če hoče kaditi, mora imeti vedno svoje žgalice, kajti le bolj težko gre, da bi mi kdo mogel pritakniti svojo cigaro k moji, ko se je treba tako visoko stegniti ali pa meni tako nizko skloniti. Z avtobusom ali cestno železnico se morem voziti le tedaj, če je kak sedež prazen. To pa se večkrat z drugimi be-

sedami pravi, da moram čakati celo večnost, da dobim prostor.

V navadnem avtu moram sedeti na tleh

da ne omenjam vseh težav, ki jih imam tedaj, kadar hočem zlesti v avtomobil. Kratko rečeno, sploh ni nobenega normalnega prevoznega sredstva zame. Stoli so pred menoj neprestano v nevarnosti, da jih polomim in sem jih tudi že moral nešteto plačati. Vse se mi zdi kakor igranje, ki se jih komaj smem pritakniti. Prav podobno je tudi z mojimi posteljami. Kadar sem na potovanju in moram prenočevati v hotelu, mi lahko verjamete, da ne morem kar tako najti primerne postelje. Če je že dovolj močna, pa dolga ni dovolj. Spim navadno na zofi, ki jo veelej podaljšam na ta način, da postavim ob vznožje še nekaj stolov. Tako ležišče pa ni nič kaj trdno in ima tudi še kakšno drugo slabo stran.

Kako pa je z mojo hrano? Ne jem dosti več kot človek normalne velikosti. Precej zelenjave in ne preveč mesa.

Pijem pa ne

kajti ne bi bil kdaj rad pijan. Če bi se ga le preveč »natreskal«, se bojim, da se tudi ne bi preveč potolkel, kajti če pade takšen dolgin, se tudi gotovo bolj udari kot navaden človek. Na drugi strani pa se bojim tudi tega, da ne bi takrat, ko bi bil pijan, napravil preveč škode, saj že navaden človek v takšnem primeru ne ve nič kaj dobro, kaj dela.

Za svojo obleko rabim še enkrat toliko blaga, kakor bi ga rabil zase kdo drugi. To pa tudi še enkrat toliko etane. Zato na svojo obleko precej pazim. V tem oziru sta bila moja dva »visoka« tovariša Peter Veliki in kralj Kristijan precej na boljšem. Imela sta dosti denarja tudi za obleko in jima ni bilo treba tako paziti nanjo kakor meni.

Izhajam iz rodbine, v kateri so bili sami veliki ljudje. Svojo

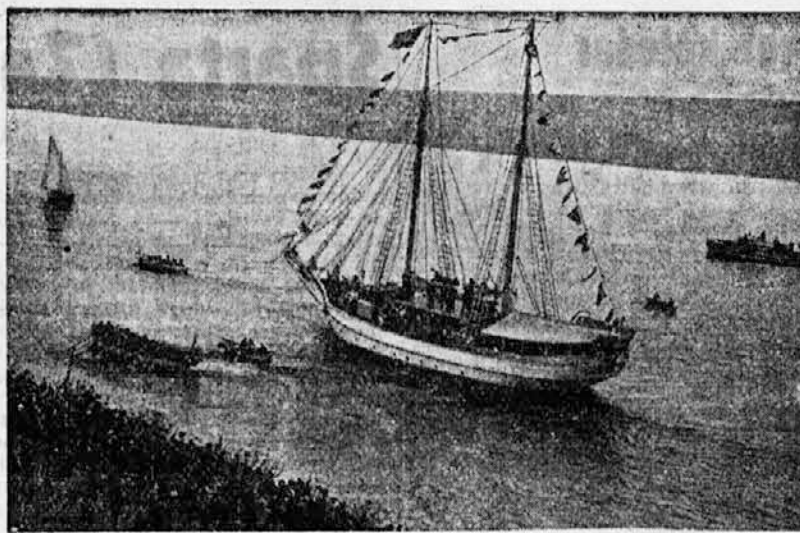
velikost sem podedoval

Posebno moj stari oče je bil od sile visok. Približno toliko je meril v višino kot jaz. Že na njem sem spoznal vso tragiko, ki je padla v delež dolginom. On je tudi slabo slišal, v svojih zadnjih letih pa je postal popolnoma gluhi. Kadar je hotel s kom govoriti, se je moral vedno skloniti čisto do ušes onega, ki mu je kaj pripovedoval. Zdelo se je, kakor da se je prelomil v pravi kot. Pozneje pa je obohel še na želodcu in je moral vsak, kdor je hotel govoriti z njim, pristaviti stol ali kaj drugega podobnega in mu vpiti naravnost na uho. Seveda je bil drug izhod iz tega tudi pismeno sporočilo. To je bila žalostna zgodba in ne bi želel, da bi jo doživel takšno tudi jaz. Stari mož se je počutil »tam zgoraj« nekam popolnoma osamljenega.

Poročen nisem. Toda, če mi dovolite, lahko rečem, da sem

ženskam še dosti všeč

Tudi jaz jih ne sovražim. Imam pa, kakor vsak, tudi jaz svoj okus. Pred nekaj leti je neka velikan, ki je visoka 222 cm, zase delala reklamo o tem, češ, da sem jo prosil za roko. To pa ni res. Tudi nikdar ne bi jaz poročil kakšne velikanke. Moj okus je namreč čisto drugačen. Rad imam samo male, lične plavalaske. Toda, prav te se me

Nemška jadrnica »Philax«, ali kakor jo tudi imenujejo »morski vrag«, je odpotovala pred kratkim iz Nemčije okoli sveta.

pa boje in vedno pravijo, da bi se težko navadile na takšnega dolgina. Končno pa si tudi lahko mislite, kako bi se ljudje smejali, ko bi gledali takšno poroko... In na vse zadnje imajo te male ženske tudi prav, da ne privoščijo ljudem tega veselja. No, pa če je vse tako, potem res ni nič čudnega, če sem do danes ostal sam in se nisem še oženil.

V ostalem pa sem le še precej zadovoljen in se dobro počutim. Saj takorekoč res gledam na ves svet tako nekam zviška. To gledanje zviška je pač najmočnejša črta mojega značaja.

Hiša, ki jo lahko preneseš drugam

Če od nikoder drugod ne pride kaka novost, zvemo o njej gotovo iz Amerike. Tam se poleg neverjetnih neumnosti včasih izmislijo tudi kaj pametnega, zelo praktičnega. Tudi glede tehniškega napredka niso med zadnjimi. Za zgled naj služi n. pr. graditve novih hiš. V zadnjem času si v Ameriki človek lahko naroči hišo kar po vzoru, kakor kakšno vrsto blaga. Lahko jo izbereš kar po katalogu. Stane pa približno 5000 dolarjev. Številka sama je sicer majhna, vendar pa so to dolarji. Pa vseeno tudi v Ameriki mislijo, da je hiša za 5.000 dolarjev zelo poceni. Dosedaj je bilo še pač tako, da je moral vsak tak naročnik hišo plačati takoj, vendar pa pravijo, da jo bo v kratkem lahko dobil tudi na kredit.

Hiša sama je tako zgrajena, da se notranji prostori lahko, kakor je pač potreba, spreminjajo. Iz dveh manjših sob lahko napraviš hitro eno samo. Konstrukcija je zelo praktična in je pač takšna graditev hiš višek dosedanje gradbene tehnike. Podstavek hiše je iz cimenta, na katerega je položen jeklen okvir. Stene, ki so tako zgrajene, da ne propuščajo glasu, in ki jih tudi lahko umivajo, so kar v celoti naročene, kot posamezni sestavni deli stavbe. Hiše torej nič več ne grade, pač pa boljše rečeno le sestavljajo. V štirinajstih dneh si na ta način vsak lahko, seveda če ima denar, postavi takšno hišo, lahko pa jo vsak čas spet podre in sestavi na novo kje drugod, če mu ni bilo na prejšnjem mestu všeč.

Najbolj moderna pa je v takšni hiši mala tehnična centrala, ki skrbi za razsvetlavo, hlajenje prostorov, zračenje, toplo vodo in za kurjavo. Vse to se lahko primerno spreminja, kakor je pač potreba, in kakor ima kdo raje.

V 14 dneh iz kokoši petelin

Nek angleški časopis je te dni prinesel novico o čudnem pojavu v kokošem svetu. Kmet iz okolice Greenwicha je nekega dne opazil, da se ena od njegovih kokoši nekam čudno spreminja. Postajal je vedno bolj pozoren, kaj naj naenkrat to pomeni. Ne malo pa je bil začuden, ko se je kokoška po štirinajstih dneh spremenila v čisto pravega petelina. Kokoši je najprej prenehala nesti jajca, nato ji je zrastle kar v nekaj dneh na glavi velika roža, kakor jo imajo petlini, nazadnje pa je še dobila dolg pisan rep. Tudi po njeni bil to čisto pravi petelin, saj se je od tedaj neprestano hotel bojevati s svojimi tovarišmi pri sosedah.

Peggy mu je v znak zahvale stisnila roko.

»Kaj pa je s krinko Rosabelle,« se je spet spomnila Peggy. »Tudi ona je bila tedaj z nami na ladji, ko so mene odvedli. Kaj se je z njo zgodilo?«

»Ona je že doma.«

»Kje?«

»Pri vas doma,« ji je začel pojasnjevati kapitan Peterson. »Ko so vas tako nenadno odvedli, je bila prvi čas popolnoma obupana. Kar s silo je hotela z vami.«

»Dobra Rosabelle!«

»Izrazila mi je svojo bojazen za malo Martico, ki ste jo tedaj, ko ste odšli, pustili v varstvu pri nekem prijatelju v vasi. Jaz sem ji dejal, da bi svoji gospodariji prišla zelo prav in da bi ji marsikaj lahko pomagala. To bi bilo zanj tudi mnogo bolje, kakor pa če bi šla z vami.«

»To ste dobro napravili, kapitan. Pa, ali vas je rada poslušala?«

»Da, kmalu se je pomirila. Razložil sem ji, da vas ne morejo na noben način dolgo zadrževati tukaj in da se boste prav v kratkem vrnili domov. Tako se je čisto pomirila. Vrnila se je v vas, odvedla deklico domov in zanj poiskrnela. Glede te stvari ste lahko popolnoma mirni. Na lastne oči sem se prepričal, da z njo postopa, kakor da ji je rodna mati.«

»To verujem,« je dejala Peggy. »Rosabelle je zelo navezana na našo hišo... Prav tako kakor Buck.«

»Čas razgovora je potekel,« je spregovoril Maiben. »Morava iti, gospa.«

Poslovala sta se in odšla. Zatem je preteklo še nekaj enoličnih dni. Osmi dan je prišel k njej v celico sam oni stari policijski uradnik, ki jo je prej zasliševal. Cim je stopil med jetnice v tem temnem prostoru, se je obrnil k njej in ji dejal:

»Gospa Mudd, preiskava je pokazala, da niste storili ničesar kaznivga. Zato tudi lahko takoj zapustite ta kraj.«

Ob teh besedah je Peggy občutila, kakor da

Javne tajne volitve v Rusiji

Dopisnik moskovske »Pravde« je v nekem svojem članku, ki ga je poslal iz Gurijeva, napisal pod naslovom »Tajnega glasovanja nič tole:

»Od prvega dne glasovanja je strankina organizacija začela kršiti odredbe, ki so zapisane v novi Stalinski ustavi in ki se tičejo tajnosti volitev. Volitve potekajo z javnim glasovanjem in to po ukazu krajevnih oblasti.«

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev. —

Programi Radio Ljubljana

Petek, 7. maja: 11.00 Solaka ura: Kaj lahko stori šolski otrok v borbi proti jetiki (g. dr. Franta Mis) — 12.00 Zvoki iz naših krajev (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Cas, spored, obvestila — 13.15 Valček na valček (Radijski orkester) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Socialno vprašanje na vasi (gđ. Kristina Hafner) — 18.30 Pablo Casals igra violončelo (plošče) — 18.40 Francosčina (g. dr. Stanko Leben) — 19.00 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Spomenica jugoslov. vojnih dobrovoljcev iz Slovenije (Tone Gmajner) — 19.50 Predavanje Protituberkulozne lige — 20.00 Prenoč iz Filharmonije: Materinski dan (Kolo jug. sester) — 21.30 Zvezde in zvezdniki (plošče) — 22.00 Cas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleško plošče

Drugi programi

Petek, 7. maja: Beograd-Zagreb: 20.00 Brnebova škotska fantazija — 20.30 Klavir — 21.00 Harfa in petje — Dunaj: 20.15 Vanijska veseloigra »Grajac« — 22.20 Koncert po želja — Budimpešta: 20.15 Muzičnega opera »Hovansčina« — Trst-Milan: 17.15 Klavir — 21.00 Igra — 22.15 Komorna glasba — Rim-Bari: 21.00 Gimesova proslava — Praga: 20.00 Plošče — 20.40 Ibsenova »Peer Gynt« — 21.00 Maslova opera »Otroci gora« — Varšava: 20.00 Szymanowskega koncert — Berlin: 20.40 Brahmsov koncert — Königsberg: 20.15 Narodna glasba — Frankfurt: 20.00 Vojška glasba — Köln: 20.10 Vojški večer — Bernolster: 19.40 Jodlerji — 20.55 Orkestralni koncert — 21.50 Mozartov koncert — Bukarešta: 19.35 Mozartova opera »Figarojeva svatba« — Lyon: 20.30 Orkestralni, vokalni in orgelski koncert — London: 20.00 Violina — 20.30 Kino-orgle in pihalni kvartet — 21.00 Verdijeva opera »Aida« — Škotska: 20.00 Keltika glasba.

Obvestila

Dušan Radenković, ki gostuje v torek 11. t. m. v »DR.« v naši drami, je eden izmed najpopularnejših igralcev belgradske drame. To gostovanje bo zelo zanimivo vedel primerjave v interpretaciji med našim Cesarjem, Markovičem, ki je v tej vlogi že gostoval pri nas ter med novim gostom. Vstopnice so v predprodaji v operni blagajni.

Mladi pevci in harmonikarji prof. Pavla Rantičaja, ki so se že proslavili na koncertnem odru in v radiu, nastopijo v nedeljo 8. t. m. ob pol 11 dopoldne v ljubljanski operi. Izredno pester spored izvajajo 180 otrok. Nastopi zbor najmlajših pevcev od 4-6 let, mladinski pevski zbor in dva zhora harmonikarjev. Privede bo v okviru društva »Skrb za mladino« o priliki dečjih dni Jugoslovanske unije za zaščito otrok in pod častnim predsedstvom Nj. Vel. kraljice Marije. Vstopnice se dobe pri dnevi blagajni v operi. Cene od 24 dinarjev navzdol.

Naročajte Slovenski dom!

se ji je odvalil kamen od srca.

Teh nekaj dni, ki jih je preživela v zaporu, je bilo najtežjih, kar jih je kdaj preživela.

Brez besede je zapustila mrki prostor in odšla v prostost.

»Stopila je ven in globoko zajela zrak. Počutila se je kakor prerojena.«

»Gospa Muddova! Gospa Muddova!« je začela glas za seboj. Ko se je ozrla, je zagledala za seboj kapitana Petersona, ki ji je z radostnim nasmehom hitel nasproti.

»Oh, hvala Bogu!« je dejal in ji stisnil roko. »Pojdiva!« je rekla. »Pojdiva čim prej in čim dalje od tod!«

Ponudil ji je roko ter jo popeljal do kraja, kjer je stal voz.

»Kam bi hoteli najprej?« jo je vprašal. »Ali do hiše sodnika Maibena? Ta mi je bil namreč naročil, da ves prijeljem k njemu, čim vas izpušče.«

»Ne, ne! Sedaj ne. Najprej moram domov!«

»Kakor želite,« je dejal kapitan, dal kočijažu znak in mu zašepetal nekaj na uho.

Voz se je pomaknil in se čedalje bolj oddaljeval od mesta.

Pri vzhodu v vas so se mogli z leve razbrati križi vaškega pokopališča.

»Počakajte trenutke!« se je obrnila Peggy h kočijažu. Ko se je voz ustavil, je kapitan Peterson pripomnil:

»Grob vašega pokojnega očeta bi radi videli, kaj ne?«

»Da, kar ne morem pozabiti nanj.«

Stopili so z voza ter krenili na ozko pot, ki je vodila do pokopališča. Kapitan Peterson je vodil Peggy po ozkih stezicah mimo grobov k sveži gomili sredi pokopališča. Tu se je dvigal preprost lesen križ, na katerem je bilo napisano:

»Tukaj počiva polkovnik Lawrence Dyer, ki je bil vse svoje življenje posvetil borbi za resnico in pravico.«

Bodi mu lahka rodna gruda.«

Z bojišča pri Ohandianou na Baskovskem v Španiji. Oklopni avtomobil rdeče vojske, ki so ga zajela Francove čete.

Jetniki s Hudičevih otokov

33

Ta jo je mrko premeril od nog do glave ter nato odvedel v temno celico, v kateri so bile samo lesene prečke, ki so služile za ležišče. Tu ni bila sama. V tej celici je bilo še nekaj mlajših in starejših žensk, ki so Peggy radovedno opazovale, ko je stopila mednje, kmalu nato pa se nobena ni več zmenila zanj.

Okolica, v kateri se je naenkrat znašla nesrečna Peggy, je bila zanj čisto nova, popolnoma neznana. Nikdar ni niti slutila, da bi utegnila kdaj priti v to družbo, nikoli, da bi ležala na teh trdih deskah. Popolnoma udana v svojo usodo se je vsedla na trdo ležišče ter se poglabila v temne misli.

Mislila je na njega, na nesrečnega jetnika Hudičevih otokov. Kako je neki sedaj njemu? Tudi on ima gotovo tako trdo ležišče, če ne še bolj trdo. Njegovo srce poka od bolesti. Tudi njegove misli blodijo, kakor njene sedaj, njegovo dušo mori vedno bolj zavest, da mora vse to trpeti, ne da bi bil kaj zakrivil, — čisto po nedolžnem. Ta zavest je bila vse bolj strašna in boleča kot katerakoli druga.

In spet se je spomnila na svoje drago bitje, na svojega ljubega otroka, malo Martico. Kadar koli je le za trenutek pomislila nanjo, vselej ji je kar v mislih pripovedovala o njenem očetu, ji pravila, da se bo skoraj vrnil domov, kjer bodo spet srečni vsi skupaj, — tako neizmerno srečni! Tudi sama je verovala v to... tudi sama se je tolažila s tem upanjem.

Pred očmi so ji bili vsi tisti trenutki, ko je mala Martica kar poskakovala od sreče, ko ji je pripovedovala, da se bo oče kaj kmalu vrnil domov. Vse to pa so bile le sanje — pusto hrepenenje, neuresničeni načrti.

Takšne misli so bile kakor bolne, in vselej, kadar so se ji pojavile, so se ji zalesketale solze

v oči.

Skoraj jo je že prevzela utrujenost.

Zaspala je.

Drugi dan zjutraj so jo spet odvedli k zasliševanju. Ničesar stvarnega niso mogli navesti proti njej.

Tako so ji tekli dnevi. Va sprememba je bila v tem, da ji je sempatja prinesel ječar hrane. Jedla pa je malo.

Cez štiri dni je imela obisk, ki jo je ugodno presenetil.

Med obiskovalci sta bila kapitan Peterson in sodnik vrhovnega civilnega sodišča Maiben.

Prisrčno se je z njima pozdravila in je komaj čakala, kakšno novico ji bosta prinesla.

»V kratkem boste zapustili ta kraj, gospa,« jo je takoj začel tolažiti sodnik. »Zal mi je, zares žal, da se je moralo vse tako nesrečno izteči. Tudi jaz sem mnogo upanja stavil v oni dobro zamišljeni načrt. Veroval sem v uspeh. Pa vendar ne smemo niti sedaj, ko se je ta načrt izjalovil, izgubiti vsega upanja... skovali bomo spet nekaj. Nihče ne sme po nedolžnem trpeti v ječi.«

Te besede so jo spodbujale in ji dajale novih upov.

»Hvala vam, gospod sodnik,« se je hitela zahvaljevati in mu toplo stisnila roko. »Vem, da mi želite vse najboljšo.«

»Najprej je neobhodno potrebno in najvažnejše, da se rešite iz tega neugodnega položaja, v katerem ste se tako iznenada znašli. Jaz sem v tem smislu že ukrenil vse potrebno na onih mestih, ki bi prišli v poštev. Upam, da boste že čez kak dan ali dva zunaj.«

»Niti ena žrtev, ki naj jo doprinesem zaradi njega, ni zame pretežka,« je odvrnila Peggy.

»Vem,« je pristavil sodnik, »vi ste plemenita in požrtvovalna žena.«

»Kako ste uredili stvar z mojim pokojnim očetom?« je vprašala Peggy kapitana Petersona.

»Tako, kakor sem vam obljubil. Pokopali smo ga na domačem pokopališču.«